

Copyright © Željana Vukanac, 2025
Copyright © ovog izdanja Kontrast izdavaštvo, 2025

Za izdavača:
Vladimir Manigoda

Uredništvo:
Ivan Isailović
Tamara Sokić

Pogovor:
Milica Pejić

Lektura:
Tamara Sokić

Dizajn korica:
Dragana Nikolić

Prelom:
Ivan Isailović

Štampa:
F.U.K. d.o.o. Beograd

Tiraž:
1000

Izdavač:
Kontrast izdavaštvo
Terazije 35, Beograd
info@kontrastizdavastvo.rs
kontrastizdavastvo.rs
www.glif.rs

ŽELJANA VUKANAC

PLAVI
PLODOVI
DUDOVI

KONTRAST
Beograd, 2025.

0

vazduh se dodiruje kada nema sećanja

jedino što nas zaustavlja
groblje je sladoleda na pločniku

u dodiru postajemo noge u moru
blage linije odlaze u nepripadanja

naša ružna deca spavaju naopačke
nema ožiljka da krvvari od odvajanja

vazduh dodiruje sve što ne čujem

1

ostrvo je rumeno more želja
tiho diše u plavim palmama
dugih senki toplih vetrova

talas ovde talas tamo

u ljušturi raka noće blistanja planktona
u rebrima protežu drhtaje lepljive ženstvenosti

glasni obrt perjanog maha
vidi SOS oble linije
među dirljivim peščanim zrnima

MAPIRANJE

stabla su veliki kitovi zemlje
kada pokisnu čuje se kliktanje tla

unutrašnjost grana je suva i bela
dugi stomak orke
one znaju više nego ja

dodirnem deblo a u njemu vri
raste u godovima koje doznam
tek kad spustim sekiru

DO SUTRA

ljudi u prenoćištima
prave svoj oltar-sidrište
u svakom gradu ostave deo sebe
uzimaju dovoljno
do sledećeg noćenja

uzimaju po malo i veruju
da se tako grade
mislí čiste od nemira
koji se u njih uselio

ljudima koji se traže
ne treba razumevanje
ljudi koji su se našli
jer ih čeka put,
a celine nigde na vidiku

ŠPIJUN IZ KAIRA

među nama je špijun iz Kaira
isti kao mi
sem što mu usne mirišu na urme
ljubavna pisma odmotava kao svitak Mrtvog mora
u glasu mu zveči sunce Nila
zove *dobar dan* kao klokot oaze
iz dugih prstiju mu sipa pesak
prošao je jednom pokraj nas
i niko nije primetio da je špijun iz Kaira
dok mu iz nogavice nije ispao
karavan natovarenih kamila
prosuli se začini i otkotrljale perle
pod naša rebra
kad je disanje ponovo počelo
izleteli su grifoni iz naših grla
i odleteli u vidik nebodera

UDAH

kraljica ulazi
diše kratko
nešto joj se obmotalo oko struka
udah
tiha od previše reči
korača uspravno bez oslonca
prate je – preostale jajne ćelije
udah
veo samopouzdanja podrhtava
nevidljivi rad
lekcije ispod kože
toplo servirana tuđa očekivanja
guta iz pristojnosti
udah
bira sebe? crta granice?
nestaće ako u mrak zamakne
osuda osuda sram sram
od čega je umorna? šta je radila?
predugo nosi sve što joj ne pripada
orkestar svira
kraljica gubi dah

BOL

crnokosa kćer
šeta mesečinom
razlegle trepavice diže izdasima

belokoža kćer
uranja mišice
u zid bunara

modrokožoj kćeri
biseri obigrali čelo
i vene posteljinu

kćer nosi kćer
stopalo pod srcem
i u koži

JESEN

pepeo raznosi cigle
posleratne zgrade kelnske pošte u očima službenice
i Mehmeda sa časova nemačkog
nasmešio se pri ulazu

vrelina se skuplja na obrvama
dva velika nara rastu iz korena očiju
spajaju se u dugu liniju
preti da prepolovi lobanju
prijatelj zatrese stabla
obori krvave lopte
pokupi podeli darove
pomisliš više neće biti leta,
zauvek sama
sa pogrešno popunjenim formularom u ruci

prijatelj ima vazdušaste ruke
njima odštampa novi formular
i spasi sve koje voliš
da ne umru danas
oči službenice i Mehmeda slažu zgradu nove pošte

IZVEŠTAJ

duša se saplela
u blato se uvaljala
i bazdi u podne

glava luta
stopala se stežu
kada oči zacvile
sklanjam pokrivam uši
vilica se grči
ramena povijaju

samo da srce ne probodeš oštrim prstima
samo da ne iskrvarim po dlanovima

pod kopcima ratni izveštaji
držim oči otvorene,
u sebi sikćem presečenog jezika
dvaju naroda do grla iz istog korena.

TRAGOVI

dugo spavaju na nebeskim plažama
na kamenu se okreću sunčani
bojeni maslinama starijim od hristove pljuvačke
samsonovi vršnjaci kotrljaju se uzvodno
na jezicima tihih zveri
plivaju u slanoj peni

mi nežni
njihovi ljubavnici rominjamo
pod talasima soli i ulja i ribe
mi nežni
hranimo se kao gole mačke
kreštimo u šupljoj noći
gubimo se po šumama
dugo ližemo senke svojih ljubavnika
dok nam jezici ne izgube vid
mi nežni
mirisni i mladi nosimo srca u kućnim haljinama
ona se sunčaju na dugim nebeskim plažama
ona su tragovi sirena u jatima riba
nas nežnih

VIDIK

dobre žene se okreću na suncu
velikih nogu, malih strukova
beli tragovi im ostaju na ramenima
podsetnici zime

*Nosi, nosi, vodice,
naše snove turobne.*

zaveslaju nekad svojim kratkim rukama
izbace vazduh i lenjo okrenu leđa
raže ih gledaju iz dubina
ponavljaju koreografiju

*Nosi, nosi, vodice,
naše misli maglovite!*

dobre žene se obrću u hladu
listaju knjigu sanjaju glasno

*Nosi, nosi, vodice,
naše dane preteške!*

druge dobre žene ih gledaju u znoju
posle jutra provedenog u polju.

PUTNICI

Izgubljeni između granica
ućutkani papirima
krijemo „ije“ u dugim akcentima

na pitanje koja je naša zemlja
nemamo šta da damo kao zalog
kuću nosimo u sebi
i ona niče
gde god nas posade.

POTRAGA

u Kelnu vešaju
oslikana jaja na drvo
u Žegararu razgrću šibljje
za kokošnjom radosti

traži se traži se

kelnska deca stežu zečje uši
trljaju šape za sreću
zlatni omoti šušakaju na vetru
Uskrs je u čokoladi

jaja ne znaju za kalendar
imaju ukus zemlje
gusto sunce peče
sećanja na oko

traže se traže se
uspomene koje ne cure

KOBILA

sa sve četiri na zemlji
zaboravljam da se propnem

slaba si! – vičem na izmaku snage
vučem tovar da se tuga ne otključa

zasladim se jabukom i grumenom soli
što se zimi baci na put
osnažim se kad se griva zaleluja
i srce zagalopira poljima narcisa
na visoravni iznad grada

među meandrima odjekuju kopita
srce kuca bez ljubavi za sebe.

KAPI

1.

u planinskim potocima
u polegnutim zelenim algama na oblom stenju
u providnim nogama rakova mrda moja misao
prinosim obraz mehuru u ustima pastrmke
ležem svoje ideje o stabla travki
puštam budućnost da raste u peni brzaka
temelj mog duha izvlači se iz korita
srazmerno snazi vodene struje
nisam stena da u meni snažno kuca
crveno srce moje zeleno pluta nizvodno

2.

mlinovi kloparaju u dušniku
jer nerođeni brat ne zna da pliva
bacim ga niz vodopad
neka sad bude muško – viču pastrmke uzvodno
potopim noge do kolena
on ne zna o praznom kloparanju mlinova
kao džak mekog brašna
nunam ga tiho
sa lista smokve napojim suvi plač
baba viče iz polja da bacim nejač iz sebe
dozovem sestre da mi nad glavom spletu vence
koje će motikama rasparati
strah od prepuštanja
pustiti iz oba uha